

Risikfaktorer för hjärt-kärlsjukdom och ateroskleros vid SLE

Svensk frontlinjeforskning

Svenungsson E, Jensen-Urstad K, Heimburger M, Silveira A, Hamssten A, de Faire U, et al. Risk factors for cardiovascular disease in systemic lupus erythematosus.

Circulation 2001;104(16):1887-93

II SLE-patienter löper ökad risk för hjärt-kärlsjukdom. Tre grupper undersöktes i den aktuella studien, 26 kvinnor med SLE (52±8,2 år) och objektivt verifierad hjärt-kärlsjukdom (hjärtinfarkt, angina, stroke eller claudicatio) (SLE-fall), 26 åldersmatchade kvinnor med SLE utan tecken på hjärt-kärlsjukdom (SLE-kontroller) och 26 åldersmatchade populationskontroller. Tjockleken av in-

tima media i karotis undersöktes med ultraljudsteknik som ett surrogatmått på ateroskleros.

SLE-fallen hade tjockare intima media jämfört med populationskontrollerna medan intima media hos SLE-kontroller inte skilde sig från populationskontrollerna. I jämförelse med SLE-kontrollerna utmärkte sig SLE-fallen genom högre koncentration av cirkulerande oxiderat »low density lipoproteins«, (ox)LDL, och antikroppar mot oxLDL; dyslipidemi med förhöjda triglycerider och sänkt HDL; inflammation med förhöjda nivåer av C-reaktivt protein, CRP, och alfa-1-antitrypsin, samt lupus anti-koagulans och höga nivåer av homocystein. SLE-fallen hade fått högre kumulativ kortisondos jämfört med SLE-kontrollerna. Sjukdomsduration, rökning, blodtryck, kroppsmasseindex, diabetes skilde sig inte mellan grupperna

men osteoporos var vanligare bland SLE-fallen.

Sammanfattningsvis identifierar vår studie en grupp riskfaktorer för kärlsjukdom vid SLE. Om våra fynd kan konfirmeras i prospektiva studier kan dessa riskfaktorer användas för att identifiera SLE-patienter som löper stor risk för hjärt-kärlsjukdom så att dessa kan få profylaktisk behandling redan tidigt i sjukdomsförloppet. Dessutom kan studier av SLE-relaterad hjärt-kärlsjukdom ge insikter även vad gäller hjärt-kärlsjukdom i allmänhet, i synnerhet hos kvinnor (SLE drabbar huvudsakligen kvinnor).

Johan Frostegård

johan.frostegard@ks.se

Kopparspiral säker preventivmetod även för kvinnor som inte fött barn

II Intrauterina preventivmedel (IUP) har länge ansetts orsaka inflammatoriska tillstånd i lilla bäckenet med sammanväxningar i äggledarna och infertilitet som följd. Sedan kopparspiralen introducerades i mitten av 1970-talet har oro för eventuella risker medfört mycket restriktiv användning, särskilt i USA där endast ca 1 procent av kvinnor i fertil ålder använder kopparspiral. I Skandinavien är motsvarande siffra ca 18 procent.

För att undersöka om kvinnor som tidigare använt kopparspiral löper större risk för senare infertilitet på grund av skador på äggledarna utfördes den nu publicerade fall-kontroll-studien.

Av 1 311 kvinnor som sökt på grund av infertilitet noterades upphävd tubarpassage hos 358 kvinnor, och övriga 953 bedömdes ha normal passage. Som kontroller ingick 584 gravida kvinnor.

Användande av kopparspiral var inte vanligare i gruppen infertila jämfört med den gravida kontrollgruppen. Däremot var det vanligare med klamydiaantikroppar i den infertila gruppen jämfört med den gravida kontrollgruppen.

Kopparspiral är en säker, billig och effektiv preventivmetod som med fördel även kan användas av kvinnor som inte fött barn. Eftersom sexuellt överförda sjukdomar, STD, och särskilt klamydia-

infektion är den största risken för framtida sterilitet är det dock viktigt att informera såväl spiralanvändare som p-pilleranvändare att kondom är det bästa skyddet mot sexuellt överförda sjukdomar. Därmed minskar också risken för ofrivillig barnlöshet.

Lena Marions

Lena.Marions@ks.se

Hubacher D, Lara-Ricalde R, Taylor DJ, Guerra-Infante F, Guzman-Rodriguez R. Use of copper intrauterine devices and the risk of tubal infertility among nulligravid women. N Engl J Med 2001;345:561-7

Kolesterolnivån ifrågasatt som riskfaktor hos äldre

II Tidigare studier som inte kunnat påvisa att ett högt kolesterolvärde är en riskfaktor hos äldre har föranlett Schatz och medarbetare att analysera de senaste resultaten från The Honolulu Heart Project. Denna studie av amerikaner av japansk härstamning har nu pågått under 20 år och omfattar bl a 3 572 individer i åldern 71–93 år. Serumkolesterol var positivt korrelerat till kroppsmasseindex, HDL-kolesterol, muskelstyrkan i händerna och blodtrycket, medan det inte fanns något samband med fysisk aktivitet, rökning, diabetes, stroke eller cancer. Den totala dödligheten i denna åldersgrupp var associerad med ett lågt

kolesterol, inte med ett högt, även efter korrektion för andra riskfaktorer. Mortaliteten var dessutom lägre hos dem som hade lågt kolesterol initialt och högt vid uppföljningen, jämfört med dem vars kolesterol var högt initialt men lågt vid uppföljningen. Författarna påpekar att resultatet bekräftar andra studier av äldre och anser att det saknas vetenskapligt stöd för en aggressiv kolesterolsänkning hos äldre.

Liknande resultat har även funnits i flera studier av medelålders individer, bland annat i 30-årsuppföljningen av Framingham-kohorten och i en stor rysk studie. Att ett högt kolesterol endast är

en riskfaktor i vissa studier, medan det i andra är en skyddsfaktor, tyder på att ett högt kolesterol inte är den direkta dödsorsaken utan endast en riskmarkör. Viktigare faktorer ökar eller minskar risken för tidig död och påverkar samtidigt kolesterolnivån i blodet.

Uffe Ravnskov

uffe.ravnskov@swipnet.se

Schatz IJ, Masaki K, Yano K, Chen R, Rodriguez BL, Curb JD. Cholesterol and all-cause mortality in elderly people from the Honolulu Heart Program: a cohort study. Lancet 2001; 358: 351-5